

Απ' έξω κι ανακατωτά (απ' την καλή και την ανάποδη)

✘ Τον Σεπτέμβριο του 1155, σ' ένα μοναστήρι της Κωνσταντινούπολης συνέβησαν τέτοια έκτροπα, που ο αυτοκράτορας του Βυζαντίου, Εμμανουήλ Κομνηνός, διέταξε να τιμωρηθούν όλοι με τις πιο βαριές ποινές εκείνης της εποχής. Έτσι, πολλοί τυφλώθηκαν, άλλοι εξορίστηκαν και άλλοι ρίχτηκαν στα φοβερά κελιά των φυλακών του Επταπυργίου. Οι τελευταίοι, πέραν του εγκλεισμού τους στην φυλακή, είχαν υποβληθεί και σε μια επιπλέον πρωτότυπη τιμωρία-μαρτύριο: Κάθε μέρα, ήταν υποχρεωμένοι να προσεύχονται και να ψάλλουν, φωναχτά, είκοσι ώρες το εικοσιτετράωρο!

Οι φύλακες δεν τους άφηναν να πάρουν ανάσα και ουαί κι αλίμονο αν οι τιμωρημένοι σταματούσαν τις προσευχές και τους ψαλμούς, έστω και για ένα λεπτό. Οι προσευχές διαβάζονταν μέσα από μεγάλα και χοντρά εκκλησιαστικά βιβλία. Όταν οι προσευχές τελείωναν, αντί οι φυλακισμένοι να αρχίσουν το βιβλίο από την αρχή, ήταν υποχρεωμένοι να τις διαβάσουν απ' το τέλος προς την αρχή. Δηλαδή ανάποδα.

Απ' αυτό το περίεργο γεγονός προέκυψαν και οι παροιμιώδεις φράσεις «του τα 'ψαλα απ' την καλή και την ανάποδη» και «τα έμαθα απ' έξω κι ανακατωτά»*, που σημαίνει σήμερα «γνωρίζω κάτι πολύ καλά», γιατί οι τιμωρημένοι έφτασαν στο σημείο από τις πολλές φορές που έλεγαν τις προσευχές, να τις μαθαίνουν από έξω κι ανακατωτά.

* Σύμφωνα με μια άλλη εκδοχή, η φράση «τα έμαθα απ' έξω κι ανακατωτά», προέρχεται από την εκπαιδευτική διδασκαλία στα σχολεία του Βυζαντίου: Οι δάσκαλοι για να διαπιστώσουν αν οι μαθητές γνώριζαν καλά το αλφάβητο απ' έξω και δεν το «παπαγάλιζαν» απλά, τους έδειχναν τα γράμματα ανακατεμένα και τους ζητούσαν να τα πουν.